

architektura kultur lokalnych pogranicza

POGRANICZE
POLSKI, LITWY, BIAŁORUSI I UKRAINY

**ARCHITEKTURA KULTUR LOKALNYCH
POGRANICZA**

**ARCHITEKTURA MIEJSC KULTU I PAMIĘCI
W DIALOGU NARODÓW I RELIGII**

T. III

Recenzenci:

Dr hab. inż. arch. Valery F. Morozov, prof. PB
Prof. dr hab. Olieksandr I. Łakotoko
Prof. dr inż. arch. Halyna Petryshyn
Dr hab. inż. arch. Bogusław Podhalański, prof. PK

© Copyright by Politechnika Białostocka 2018

ISBN: 978-83-65596-81-9

Skład, typografia, projekt okładki i stron tytułowych:
Jerzy Uścińowicz

Współpraca:
Agnieszka Januszkiewicz
Piotr Trojnieł

Korekta językowa:
Jadwiga Żukowska
Jerzy Uścińowicz

Tłumaczenia i korekta językowa tekstów angielskich:
Janusz Grycel
Halina France-Jackson
Cyril France-Jackson
Dominik Rutkowski

Tłumaczenia i korekta językowa tekstów rosyjskich:
Valery F. Morozov
Yuriy I. Kryvoruchko

Druk:
EXDRUK Spółka Cywilna

Wydawca serii:
Zakład Architektury Kultur Lokalnych
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej

Ilustracja na okładce:
Molenna staroobrzędowców w Wodziłkach
fot. Jerzy Uścińowicz

Zakład Architektury Kultur Lokalnych
Wydział Architektury Politechniki Białostockiej

patronat:
Komitet Architektury i Urbanistyki
Polskiej Akademii Nauk

ARCHITEKTURA KULTUR LOKALNYCH POGRANICZA

redaktor naukowy

JERZY UŚCINOWICZ

Białystok 2018
Politechnika Białostocka

Redaktor naukowy:

dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz, prof. PB

Rada Naukowa:

Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Bonenberg
Politechnika Poznańska

Prof. dr hab. inż. arch. Witold Cęckiewicz, Dr. h. c. PK
Politechnika Krakowska, honorowy przewodniczący KAiU PAN,
członek rzeczywisty PAN; członek Polskiej Akademii Umiejętności

Prof. dr hab. inż. arch. Bohdan Czerkies
Narodowy Uniwersytet "Politechnika Lwowska"

prof. dr hab. inż. arch. Volodymir Durmanov
Politechnika Białostocka

Prof. dr hab. inż. arch. Sławomir Gzell
Politechnika Warszawska, przewodniczący KAiU PAN

Prof. dr inż. arch. Jūratė Jurevičienė
Wileński Uniwersytet Techniczny im. Gedymina

Prof. dr hab. inż. arch. Wojciech Kosiński
Politechnika Krakowska,

Prof. dr hab. inż. arch. Yuriy I. Kryvoruchko
Narodowy Uniwersytet "Politechnika Lwowska"

Prof. dr hab. inż. arch. Konrad Kucza-Kuczyński
Politechnika Warszawska

Dr hab. inż. arch. Valery Morozov, prof. PB
Białoruski Państwowy Uniwersytet Techniczny w Mińsku

Prof. dr hab. Jerzy Malinowski
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, prezes PISnSS

Prof. dr hab. inż. arch. Lucyna Nyka
Politechnika Gdańska

Prof. dr hab. inż. Bogusław Szmygin
Politechnika Lubelska

Dr hab. inż. arch. Piotr Molski, prof. PW
Politechnika Warszawska

Dr hab. inż. arch. Jerzy Uścińowicz, prof. PB, IAA
Politechnika Białostocka

Prof. dr hab. inż. arch. Ľubica Vitková
Słowacki Uniwersytet Techniczny w Bratysławie

Spis treści

<i>Miejsca duchowe” pogranicza – w dialogu narodów i religii</i>	7
1. Maciej Ambrosiewicz Klasztor w Sejnach – forteca broniąca wiary?	11
2. Tadeusz Barucki Duchowe rozterki i swary w architektonicznym obrazie wschodniego pogranicza Europy	21
3. Csanády Gábor Borders of Religions as Mixing Place in Hungary	33
4. João Diniz Cultural Frontiers in Brazil: Tradition and Modernity in Sacred Places	53
5. Halina Drewko Ikona – symbol transcendencji	61
6. Janusz Grycel Zamieszkać w przestrzeni sacrum – problem adaptacji nieużytkowanych świątyń na cele mieszkalne	67
7. Agnieszka Januszkiewicz Przekształcenia architektury dawnej cerkwi wojskowej na kościół rzymskokatolicki – na przykładzie kościoła Św. Michała Archanioła w Zamościu	77
8. Teresa Kelm Duch pogranicza	87
9. Михаил Ю.Кеслер Воссоздание храмов России – памятников истории и культуры	97
10. Данута Корольчук Проблема сохранения малых городов	103
11. Krystyna Kramarchuk Phenotype and Kenotype of Madonna Figure in Art (National Cultural Greatness of the Figure)	111
12. Юрій І. Криворучко Місто і святість	121

13. Konrad Kucza-Kuczyński	
Moralne, polityczne i architektoniczne problemy	
odbudowy polskich świątyń w latach 1945-1989	129
14. Валерий Ф. Морозов	
Античные темы	
в сакральной архитектуре Беларуси эпохи классицизма.....	139
15. Mikołaj Mundzik	
Współczesna sakralna architektura islamska w Europie. Próba oceny wybranych	
przykładów w kontekście współlistnienia kultur na obszarach pogranicza	151
16. Ks. Henryk Paprocki	
Metamorfozy świątyni	159
17. Jan Rabiej	
Śląskie sanktuaria – „domami otwartymi”	169
18. Михайло Селівачов	
Декор народного житла в етнічно змішаних місцевостях ХХ ст. -	
Буковина, Бессарабія, лівобережжя Дністра	179
19. Aleksandra Sas-Bojarska	
Przyroda pogranicza – jej zagrożenia, ochrona i rola w podtrzymywaniu	
tożsamości miejsc kultu i pamięci. Przypadek Świętego Miejsca nad Rospudą	191
20. Jan Tajchman	
Problem rozbudowy zabytku na przykładzie kościoła poewangelickiego	
w Zawadzie koło Zielonej Góry	203
21. Magda Teterycz-Dorosz	
Architektoniczne ujęcie soborowej idei jedności Kościoła	
na przykładzie współcześnie realizowanych świątyń ekumenicznych	215
22. Piotr Trojnieł	
Klasycyzm w architekturze synagog na Podlasiu.....	223
23. Jerzy Uścińowicz	
Konwersje pierwszych świątyń chrześcijan wschodnich w Konstantynopolu	237
24. Krzysztof Woźniak	
Dwa nurty architektury cerkiewnej na przykładzie Siemiatycz	261